

คำนิยม

หนังสือเล่มนี้ จัดเป็นหนังสือเล่มแรกๆ ที่เรียกได้ว่าเป็น “คู่มือทางการเมืองของประชาชน” นอกจากจะได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งที่มีต่อคนไทยและประเทศไทยแล้ว ก็ยังมีข้อเสนอแนะแก่ประชาชนในการพิจารณาทั้งตัวนักการเมืองและพรรคการเมืองให้รอบด้าน ด้วยความรอบคอบก่อนการตัดสินใจเลือกผู้แทน และเลือกพรรคการเมืองอีกด้วย

การนำเสนอของผู้เขียนในหัวข้อต่างๆ มีความกระชับ เข้าใจง่าย มีการแยกแยะประเด็นการวิเคราะห์และการประเมินคุณสมบัติของนักการเมือง และนโยบายของพรรคการเมืองได้อย่างทั่วถ้วน นอกจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนจะได้ประโยชน์จากคู่มือทางการเมืองเล่มนี้แล้ว กลุ่มต่างๆ ชุมชน ครู นักเรียน หรือแม้แต่ตัวนักการเมืองและพรรคการเมืองเองก็จะได้ประโยชน์จากหนังสือนี้เป็นอย่างเอนกอนันต์ การวิเคราะห์ประเมินนโยบายด้านต่างๆ ของแต่ละพรรคการเมืองร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้สนใจการเมือง โดยอาศัยตารางที่มีอยู่ในหนังสือนี้ย่อมก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดียิ่ง และนำไปสู่การพัฒนาทั้งคุณภาพของผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร และพรรคการเมืองพร้อมๆ กันไป

ผมมีความยินดีที่ ดร.เชาวนะ ช่างคิดและเข้าใจแยกแยะแจ่มแจ้งประเด็นหลักๆ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เน้นถึงความสำคัญของนโยบาย ซึ่งผมมั่นใจว่าการเมืองไทยนับวันจะต้องนำเอาเรื่องนี้มาเป็นแก่นแกนของการแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชน ผมเห็นว่าหนังสือนี้เป็นการเริ่มต้นที่ดีของการขยายตัวของ

การเมืองภาคประชาชน หากการเมืองโดยพลเมืองจะเป็นส่วนหลักของการเมืองไทยในอนาคต เราทั้งหลายก็ต้องเริ่มต้นจากการเป็นพลเมืองผู้เสียรู้ เข้าใจ และไม่ใช่เป็นเพียงฝ่ายรับรู้เท่านั้น หากจะต้องให้การรู้ซึ่งถึงการเมืองนั้นส่งผลสะท้อนต่อการได้มาซึ่งตัวแทนของเราด้วย

สำหรับสถาบันนโยบายศึกษา นี่เป็นก้าวสำคัญอีกก้าวหนึ่งที่สถาบันฯ จะทำหน้าที่ส่งเสริมการเมืองภาคประชาชนอย่างแข็งขันเช่นเคย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

ประธาน สถาบันนโยบายศึกษา

28 พฤศจิกายน 2543

คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา

การเลือกตั้ง ถือเป็นวิถีทางหนึ่งที่สำคัญในการได้มาซึ่งผู้แทนของปวงชนในระบบประชาธิปไตยเพื่อทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้กับเจ้าของเสียงที่ได้ลงคะแนนให้ ฉะนั้นหัวใจของการเลือก คืออะไร มีปัจจัยอะไรให้นำมาเพื่อพิจารณาจึงไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะขณะนี้ที่ประชาชนทั่วไปยังสับสนอยู่กับกติกากการเลือกตั้งแบบใหม่ และแม้ว่ากฎเกณฑ์ใหม่นี้จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พิจารณาเลือกได้ทั้งบุคคลและพรรค ซึ่งต่างจากการเลือกตั้งในอดีตที่ชนุนโยบายว่าพรรคเลือกคนประชาชนเลือกพรรค จนปิดทางเลือกของประชาชนไปแล้ว

การเลือกตั้งที่จะขึ้นในวันที่ 6 มกราคม 2544 นี้ จึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทย การเลือกโดยประชาชนไม่ว่าจะเลือกพรรคหรือเลือกคนตามเจตนาธรรมณของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงนับว่าเป็นการรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนเพื่อแสดงเจตจำนงในการกำหนดชะตากรรมของประเทศในอนาคต

หัวใจสำคัญก็คือการที่ประชาชนจะมีอิสระอย่างแท้จริงในการเลือก เพราะเสรีภาพในการเลือกนั้น นอกจากจะได้เลือกในสิ่งที่ต้องการแล้วยังสามารถพลิกผันในเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อีกด้วย ซึ่งสถาบันฯ หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นคู่มือที่ช่วยให้การตัดสินใจเลือกของประชาชนได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อสังคมโดยรวม

หนังสือเรื่อง “เลือกตั้งอย่างไรคนไทยและประเทศจึงไม่เสียโอกาส” ซึ่งเขียนโดย ดร.เชาวนะ ไตรมาศ จึงได้เสนอรอบวิธีคิดพิจารณารวมทั้งข้อมูล

ครอบคลุมอย่างละเอียด ทั้งที่เกี่ยวข้องกับภาคการเมืองของพรรคการเมืองและภาคการเมืองของประชาชนรวมทั้งแบบฝึกหัดเพื่อฝึกความพร้อมสำหรับประชาชนก่อนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจริง ซึ่งนับได้ว่าหนังสือเล่มนี้ได้มุ่งที่จะติดตามวาททางปัญญาให้กับประชาชนเพื่อไม่ให้ประเทศชาติเสียโอกาสอีกดังที่ผ่านมา

สถาบันฯ ขอขอบพระคุณผู้เขียนที่ได้ทุ่มเทสติปัญญาสร้างงานความคิดที่เพิ่มโอกาสและคุณค่าให้กับภาคประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และขอขอบคุณมูลนิธิคอนราต อเดนาวร์ ที่สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันฯ เพื่อประโยชน์ต่อสังคมไทยอย่างต่อเนื่องตลอดมา

ทิพย์พพร ตันติสุนทร

ผู้อำนวยการร่วม สถาบันนโยบายศึกษา

6 ธันวาคม 2543

คำนำของผู้เขียน

ผู้เขียนมีความตั้งใจในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังนี้ คือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นคู่มือของประชาชนสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจในการใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมและพฤติกรรมกาเลือกตั้งในภาคประชาชน
3. เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพใหม่ของระบบการเลือกตั้งในระบบการเมืองไทย
4. เพื่อปรับปรุงกระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนักการเมือง และพรรคการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน
5. เพื่อสร้างความสามารถทางการเมืองของประชาชนในการแยกแยะระหว่างภาพมาขาของการเมือง กับภาพความจริงของการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

เป้าหมาย

1. ให้การเลือกตั้งของประชาชนเป็นการเลือกตั้งอย่างเลือก โดยแท้จริงซึ่งต้องมีการเปรียบเทียบกลั่นกรองตัวเลือก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ทั้งหมดในทุกแง่มุม โดยหัวหน้าและรอบคอบแทนการเลือกโดยที่ถูกชี้แนะหรือกำหนดไว้ให้ อย่างเบ็ดเสร็จแล้วโดยหัวคะแนน

2. ให้การเลือกตั้งของประชาชนเป็นการเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ โดยที่เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องไม่ผิดพลาด ซึ่งตั้งอยู่บนเงื่อนไขของข้อมูลและเหตุผลที่ถูกต้อง ครบถ้วน **เหนือกว่าการพึงพอใจในนามีสตินจางที่หวัคเนนหรือผู้สมัครหยิบยีนให้**

3. ให้การเลือกตั้งของประชาชนเป็นการเลือกตั้งอย่างหวังผล โดยสามารถคาดหมายให้ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่สะท้อนจากการใช้สิทธิ์ของประชาชนเป็นเครื่องกำหนด**แทนที่จะเป็นไปตามผลที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดความต้องการได้เอง**

4. ให้การเลือกตั้งของประชาชนเป็นการเลือกตั้งอย่างได้ผล โดยที่สามารถบรรลุถึงเจตนารมณ์สูงสุดในการปฏิรูปทางการเมืองโดยรวมได้**แทนที่จะเป็นเพียงการจัดเทศกาลซื้อสิทธิ์-ขายเสียงกันในตลาดการเลือกตั้ง**

5. ให้การเลือกตั้งของประเทศเป็นการเลือกตั้งอย่างสัมฤทธิ์ผล โดยที่ประชาชนคนไทยและประเทศชาติ**ไม่ต้องสูญเสียโอกาส หากแต่เป็นการเพิ่มศักยภาพและโอกาสที่ดีกว่าในการแก้ไขปัญหาสำคัญ การสร้างความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศและการเพิ่มคุณภาพชีวิตใหม่ให้แก่คนไทย**

ดร.เชาวนะ ไตรมาศ

พฤศจิกายน 2543

สารบัญ

หน้า

คำนิยม	i
คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา	iii
คำนำของผู้เขียน	v

ภาคหนึ่ง

ภาคการใช้ความคิดและเหตุผล

เพื่อประกอบการพิจารณาในการเลือกตั้ง

1. การเลือกตั้งเกิดจากอะไร	1
2. การเลือกตั้งคืออะไร	2
3. ทำไมต้องไปเลือกตั้ง	2
4. เลือกตั้งอย่างไรประชาชนจึงจะมีความหมายทางการเมือง	3
5. ทำไมต้องเลือกผู้แทนคนเดียวตามการแบ่งเขต	4
6. ทำไมต้องเลือกผู้แทนหลายคนตามบัญชีรายชื่อของพรรค	5
7. การเลือกผู้แทนแบบแบ่งเขตคนเดียวควรเลือกอย่างไร	7
8. การเลือกผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคควรเลือกอย่างไร	9
9. เลือกตั้งอย่างไรคนไทยและประเทศจึงไม่เสียโอกาส	15
10. นายกรัฐมนตรีที่ประชาชนและประเทศชาติพึงหวังได้ควรเป็นอย่างไร	20

ภาคสอง

**ภาคการใช้ดุลยพินิจวิเคราะห์และ
ประเมิน เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกตั้ง**

1. วิเคราะห์ประเมินกรอบประเด็นนโยบายของพรรคการเมือง	23
1.1 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคความหวังใหม่	23
1.2 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคชาติพัฒนา	24
1.3 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคชาติไทย	24
1.4 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคถิ่นไทย	25
1.5 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคไทยรักไทย	26
1.6 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์	27
1.7 กรอบประเด็นนโยบายของพรรคเสรีธรรม	27
2. วิเคราะห์ประเมินความครอบคลุมด้านต่าง ๆ ของนโยบาย	29
3. วิเคราะห์ประเมินการวางจุดเน้นกลุ่มเป้าหมายของนโยบาย	33
4. วิเคราะห์ประเมินการวางจุดเน้นพื้นที่เป้าหมายของนโยบาย	34
5. วิเคราะห์ประเมินฐานอ้างอิงแหล่งที่มาของนโยบาย	35
6. วิเคราะห์ประเมินโอกาสความสำเร็จของนโยบาย	36
7. วิเคราะห์ประเมินความเชื่อมั่นในความเป็นไปได้ของนโยบาย	37
8. วิเคราะห์ประเมินจุดดี-จุดด้อยของนโยบาย	37
9. วิเคราะห์ประเมินจุดดี-จุดด้อยของพรรคการเมือง	39
10. วิเคราะห์ประเมินจุดดี-จุดด้อยของนักการเมือง	44